

De Minister van Justitie

's-Gravenhage, 17 juli 2000
Ons kenmerk z2000-0327.02
Onderwerp Wetsvoorstel cameraobservatie

Bij brief van 31 maart jl. heeft u de Registratiekamer ter kennisgeving het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 139f en 441b van het Wetboek van Strafrecht toegezonden. Gelet op haar taak de regering met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens te adviseren (zie artikel 37 lid 5 WPR) vraagt de Registratiekamer graag uw aandacht voor het volgende.

Het wetsontwerp strekt ertoe de strafbaarstelling uit te breiden van het heimelijk maken van afbeeldingen van personen. Daartoe voorziet het in een aanpassing van twee bestaande artikelen in het Wetboek van Strafrecht (WSr), betreffende het gebruik van verborgen camera's in woningen (artikel 139f) respectievelijk van verborgen camera's in winkels en horecagelegenheden (artikel 441b).

Kort samengevat komt het nieuwe systeem hierop neer dat op niet voor het publiek toegankelijke plaatsen waarnemingen met een camera onder omstandigheden strafbaar zullen zijn, terwijl op publiek toegankelijke plaatsen voor de strafbaarheid wordt vereist dat de beelden ook worden opgeslagen.

Met de voorgestelde wijziging van artikel 139 f WSr, waarbij de strafbaarstelling wordt uitgebreid van woningen en besloten lokalen tot niet voor het publiek toegankelijke plaatsen in het algemeen, waaronder tuinen en erven, kan de Registratiekamer instemmen. Een dergelijke vernieuwing past naar de opvatting van de Registratiekamer in de huidige praktijk waarin cameratoezicht een steeds prominenter plaats inneemt,

Datum 17 juli 2000

Ons kenmerk z2000-0327.02

Blad 2

zowel in het publieke als in het privédoorn. In haar rapport "In beeld gebracht" vestigde de Registratiekamer in 1997 hierop de aandacht.

Bij het voorstel tot wijziging van artikel 441b WStr wil de Registratiekamer de volgende kanttekeningen plaatsen. De Registratiekamer kan instemmen met uitbreiding van de strafbaarstelling naar voor het publiek toegankelijke plaatsen. De wijze waarop is niet in alle opzichten gelukkig.

Op zichzelf kan de Registratiekamer de gegeven toelichting op pagina 4 volgen dat in de regel vastlegging een zwaardere inbreuk is dan het enkele waarnemen van beelden. Inderdaad, de opslag van beelden maakt deze reproduceerbaar, brengt deze binnen het bereik van derden en creëert de mogelijkheid tot vermenigvuldiging en openbaarmaking. Bij het enkele waarnemen van beelden bestaat dit gevaar in mindere mate.

Het verdient evenwel naar het inzicht van de Registratiekamer aanbeveling deze argumentatie nogmaals te bezien met het oog op de mogelijkheden die de hedendaagse communicatiemiddelen, zoals het Internet, thans bieden. Over grote afstanden kunnen zonder noemenswaardige technische hindernissen met camera's observaties worden uitgevoerd zonder dat de beelden worden vastgelegd op vaste gegevensdragers zoals tapes of diskettes. Aan deze ontwikkelingen kan de wetgever niet voorbijgaan. Het wetsvoorstel schiet naar de opvatting van de Registratiekamer tekort in de normering voor het plaatsen van camera's op publiek toegankelijke plaatsen waarbij de beelden zonder deze eerst vast te leggen aan derden in binnen en buitenland kunnen worden doorgegeven, alwaar ze dan alsnog zouden kunnen worden vastgelegd. Aldus zou er straffeloos op een veel ruimere schaal vastlegging van beelden kunnen plaatsvinden dan wenselijk. Ook in het kader van de internationale samenwerking tussen opsporingsinstanties en veiligheidsdiensten zijn dergelijke werkwijzes niet ondenkbaar.

De Registratiekamer acht het in dit verband dan ook niet gelukkig om in artikel 441b het element 'vervaardigen van een afbeelding' te vervangen door het nieuwe element 'vastleggen van een afbeelding'. De Registratiekamer dringt er bij u op aan het wetsvoorstel nogmaals in dit licht te willen overwegen.

Datum 17 juli 2000

Ons kenmerk z2000-0327.02

Blad 3

Voorts zou de Registratiekamer willen aandringen de toelichting meer toe te spitsen op de te respecteren belangen en minder op de techniek van de cameraobservaties. Zo wordt het niet duidelijk waarom iemand wel systematisch gevolgd zou mogen worden met een in een koffer verborgen camera, maar niet met een daartoe aangebrachte vaste camera achter een spiegel (vgl. p.8). Dit klemmt te meer met het oog op de te verwachten doorbraak van met cameraatjes uitgeruste mobiele telefoontoestellen.

Voor wat betreft het gebruik van camera's in het verkeer wijst de Registratiekamer erop dat de camera's voor verkeerstoezicht, trajectsnelheidscontroles of rekeningrijden weliswaar niet zijn gericht op het vervaardigen van afbeeldingen van personen, maar dat soms feitelijk wel doen. De Registratiekamer dringt er dan ook op aan in de toelichting te verhelderen dat strafbaarstelling daarop geen passend antwoord is, maar dat het verwerken van dergelijke afbeeldingen is genormeerd in de inmiddels aanvaarde Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

Tenslotte een aantal kanttekeningen bij de toelichting over het cameratoezicht op de werkvloer (p.9). De tekst wekt ten onrechte de indruk dat permanent cameratoezicht op de werkzaamheden van werknemers zou zijn toegestaan. Dit moet integendeel in het algemeen ontoelaatbaar worden geacht (vergelijk de Koma-zaak, Hof 's Hertogenbosch 2 juli 1986, NJ 1987, 451). Verder moet het gebruik van camera's in bepaalde ruimtes voor werknemers zoals kleedlokalen en toiletten als ongewenst worden beschouwd, ook als dat niet heimelijk gebeurt. Tenslotte wijst de Registratiekamer erop dat de instemming van de ondernemingsraad in de zin van artikel 27, lid 1 onder k WOR ook is vereist in gevallen waarin werknemers op voor het publiek toegankelijke plaatsen met camera's worden geobserveerd. Hier wordt verder verwezen naar de hierbij als bijlage gaande brief van de Registratiekamer van 23 juli 1998. De Registratiekamer adviseert u de toelichting op dit punt aan te passen.

Datum 17 juli 2000

Ons kenmerk z2000-0327.02

Blad 4

Wellicht ten overvloede wijst de Registratiekamer u op het bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken bestaande voornemen de gemeenten een zekere mate van zeggenschap te geven over plaatsing van camera's in openbare ruimtes. Uit de tekst van dit wetsvoorstel is niet af te leiden in hoeverre daarmee rekening is gehouden.

De Registratiekamer geeft u in overweging het wetsvoorstel in het licht van het voorgaande te herzien.

Hoogachtend,

Voorzitter Registratiekamer